

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

A MAGYAR
FÖLDTANI TÁRSASÁG
KÖNYVTÁRA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. (az Operával szemben)
Telefon 23-33.
Előfizetési árak:
Egész évre 10.— K Fél évre 5.— K
Egyes szám ára 30 fillér

Főszerkesztő Vécsey István
Társzerkesztő Dr. Makai Aladár
Felelős szerkesztő Apsay V. János

Hirdetési feltételek:

Minden sor	4 fillér
Közér betűvel	8 "
Egész oldal, 1-szeri közlés	80 kor.
Fél oldal 1-szeri közlés	40 "

Megjelenik minden vasárnap

A kálisó-bányászat jövője.

Nem régen mondotta a legzseniálisabb fináncállamférfiünk, hogy a magyar nemzet csak akkor tudja megállani helyét a népek kulturversenyében, ha a nemzetvagyonosodásnak új forrásait tudjuk megnyitni.

Habozás nélkül mondhatjuk, hogy a magyar bányászat föllendítése képezheti nemzeti jólétünk emelésének egyik legerősebb forrását. És úgy látszik, hogy a nemzeti kormány, amint a közelmúlt eseményei örvéndesen tanusítják, tényleg a bányászat terén kutatja is az új vagyonosodási forrásokat.

Kötelességünk tehát, hogy ebben a nemes törekvésében segítségére siessünk a kormánynak és egy olyan bányászati cikkre hívjuk fel figyelmét, mely a külföldön mesészerű vagyonhoz juttatta az állampolgárokat s amely nálunk sokkal nagyobb mennyiségben kell, hogy előforduljon, mint bárhol a világon.

És ez az iparcikk a kálisó volna

Bár előre látjuk az előkelő mosolyokat, melyekkel bizonyára fogadni fogják némely körök a mi cikkünket, de szentül meg vagyunk arról győződve, hogy a kálisó lesz a nemzetvagyonosodásnak egyik egészen új és legerősebb forrása.

Most csak az a kérdés, mikép férhetünk hozzá ehhez a csodaforráshoz akkor, amikor a szakbölcsesség úgy szól, hogy Magyarországon nincs kálisó.

Nem akarunk Kolumbusra hivatkozni, ki tojásával legyőzte a felfedezési gondolatát kicsinyülő udvaroncokat, de rámutatunk Németországra, ahol több ezer milliót fektettek bele a kálisó bányászatába, mely ma valóban büszkesége a német világiparnak.

A kolumbusi titok egyik része tehát a pénz. Hatalmas tőke kell ahhoz, hogy a magyar kálisót felfedezhessük! És ezzel csak az állam rendelkezik.

A titok másik része a kálisó felkutatásának a módja.

Előttünk fekszik egy berlini kálisó-szaklap, melyből azt látjuk, hogy Strassfurt és Göttingen közötti területeken mesésen gazdag kálisóbányászat virul. A furatási jegyzőkönyv adatai azt bizonyítják, hogy a német káli-szindikátus nem kimélt pénzt és fáradságot s addig ment a kálirégió felé, amíg el nem érte.

És csodálatos! Hétszázkilenc méter mélységben találják meg a sórétegeket, nálunk pedig 3—10 méternyire fekszenek ezek a föld felszíne alatt. De a német alaposág és vállalkozási szellem még sem csüggedt el. A theoretikusok valóságos rémületére furtak tovább és 200 méter mélyben rátaláltak a *Sylvinitre* (31,75% K Cl.) és *Carnalitre* (25,90% K Cl.), mint a kálisó alkatelemeire s nemsokára 811 méter mélységben már a káli régióit ütik meg.

Ebből világos tehát, hogy a kálisóknak a sótümbök alatt kell lenniök.

Mint hogy pedig Magyarországon a konyhasó nagyobb mennyiségben fordult elő, mint Németországban, kétségtelen, hogy kálisónak is kell lenni! Csakhogy Németországban *átmerték furni a konyhasótümböket*, míg nálunk a bányász körök attól félnek, hogy ha mélyre furnak, betör az Atlanti tenger vize... Ennél fogva az a szomorú helyzet, hogy mai napig sem tudjuk alaposan a magyar sótümb vastagságát, mely alatt pedig okvetlen következik a kálisó régió.

Ugy halljuk, hogy a Mezőségen geológiai mély furásokat eszközölnek a kormány támogatása mellett s reményük van, hogy a kálisókra is rátalálnak. Örömmel üdvözljük ezt a törekvést, de az a nézetünk, hogy nem ott kell a kálisót keresni!

Máramaros megye gazdag sórétegei alatt kell lennie annak a hatalmas nyersanyagnak, mely a nemzetvagyonosodás legerősebb forrása lehet. A kálisóbányászatra nagy jövő vár: csak pénzt, időt és munkát nem szabad kimélnünk!

A bányászat szociális kérdései.

Budapest, 1908. február 2.

(M.) A világegyetemet alapjában megrengető szociális problémák tüze, amely a gazdasági élet minden ágában a modern szellem behatolása révén a legóriásibb változásokat idézte és idézi elő, csodálatosképpen rossz hővezetőre talált a bányászat terén. Különös jelenség és szerfelélté érdekes, hogy a bányászostály rétegeiben alig van a szocializmusnak talaja, pedig bizonyos, hogy a gazdasági forradalmak szülőokai épp úgy feltalálhatók a bányászat viszonyaiban, mint bármely más termelési tényező körülményeiben.

Minden okozatnak persze meg van a maga oka is. A bányamunkásság, élete nagy részét a föld felszine alatt töltvén, — a természet erőivel való szakadatlan és minden testi és szellemi ereje folytonos megfeszítését kívánó, élénk küzdelem mellett, egészen sajátságos életet él. Leggyakrabban zordon hegyek és terméketlen völgyek között, teljesen saját erejére van utalva és a világ nagy eseményeitől rendszerint érintetlen marad. Az ősi intézményeiben nyilvánuló szigorú fegyelem, a munkája iránt való lelkesedés és a szoros testvéries összetartás ugyszólván vérteti a kívülről jövő behatások elől és így érthető, hogy már csak azért is kevés érzeke van a szociális agitáció iránt, mert hisz meglehetősen jólétben él és a társapénztárak révén baleset, megbetegedés és rokantság esetére eléggé biztosítva lehet.

És mégis megvannak a bányászatnak is a maga szociális kérdései. A társadalom szociálizálódásának nyulványai elérnek a bányászathoz is és ezek a nyulványok, mint megannyi csáp — lassan-lassan — kiszívják a régi erkölcsöket s azok helyébe újakat plántálnak. A tőke és a munka harca ha nem is készűl még kitörni, de az előcsatározások parazsa már lappang és elfojtásához nem az erőszakos eszközök, hanem a józan okosság és a bölcs előrelátás szükségese.

A millenium alkalmával Budapesten a magyar bányászok, kohászok és geológusok országos kongresszust tartottak és ez alkalommal már szóba kerültek a munkásvédelem és a kereseti rend azon fontos kérdései, amelyeknek helyes megoldása egyedűli garanciáját képezi annak, hogy a jogos igények kielégítése nem erőszakos uton történik és nem vezet a fennálló társadalmi állapotok felforgatására. A külföldön már számos izben megtartott nemzetközi bányáskongresszusok hasonlókép ezen kérdéseket tartják napirenden és hogy a tárgyalt kérdések mindig mennyire helyesen és észszerűen döntetnek el, legjobban az bizonyítja, hogy bár egy ily kongresszuson milliónyi bányamunkást képviselő delegátusok vesznek részt, azok soha szociáldemokrata elveket nem hangoztatnak, sőt nem egyszer határozottan ki is jelentették, hogy céljaikat a fennálló társadalmi rend keretén belül kívánják elérni.

A magyar bánya- és bányajogositványtulajdonosok is jól teszik tehát, ha szeretettel és jóindulattal kezelik munkásaik ügyeit, ha mellőzik a női és gyermeki bányamunkát, ha méltányos munkaidőt és munkabéreket állapítanak meg, ha minden a munkások testi épségét biztosító technikai intézkedést létesítenek és a sok minden egyéb között még ha gondot fordítanak munkásaik szellemi kiképzésére is,

mert a magyar bányamunkásság még az ő kezűkben van és azt idegen rontó befolyásnak átengedniök még áldozatok árán sem szabad. A munkásság szerete és meglegedése a bányaiparos részére a legjobb tőkebefektetés és ezt kiérdemelni ugy a közérdek, mint minden egyes bányavállalkozó legsajátabb egyéni érdeke is parancsolja.

Nemesérc-bányászatunk és a nemzeti bank.

Az önálló nemzeti bank kérdése még mindig élénken foglalkoztatja a szakköröket. A pro és kontra érvelésnek már egész irodalma van. A szakkörök a különböző elméletek módszereivel veszik górcsói vizsgálat alá a kérdést s aztán letéve a pápaszemet, nagybölcsen s a legkomolyabban kijelentik, hogy pénzügyi szempontból a nemzeti bank megvalósíthatatlan.

Erre azt kérdik a jámbor és aggodó laikusok: de mit értsünk mi pénzügyi szempont alatt?

És a szakférfiak szintén kérdéssel felelnek, mondván megtudjuk-e helyünket állani a nemzetközi pénzpiacon s lesz-e elég nemesérc fedezetünk?

Mínthogy a létesítendő önálló nemzeti bank világpénzpiaci stabilitása az ércfedezettől függ, az utóbbi kérdéssel kell tehát tisztában lennünk.

Lapunk mult számában röviden vázolvva bányászatunk fejlődését, rámutattunk nemesérc-bányászatunk eredményeire. Ha most ezeket a számbeli adatokat abból a bizonyos „pénzügyi szempontból“ vizsgáljuk, azt látjuk, hogy tulságos aggodalommal mérlegelik a nemzeti bank kérdését, a fedezetet illetőleg.

Igaz, ha tisztán az állam kezében levő nemesércbányák termelését vizsgáljuk, akkor mindenestre szomorubb színben látjuk a kérdést, mert ugy a besztercebányai, mint a nagybányai kincstári arany és ezüstbányák jelentékeny termeléscsökkenéssel zárják le üzleti éveiket; de annál vigasztalóbb a magánbányák nemesérc gazdagsága, ami a kérdés elbírálásánál figyelmen kívül nem eshet.

Mínthogy az a kérdés, hogy *számíthatunk-e* megfelelő ércfedezetre? — adataink alapján egész nyugodtan igennel válaszolhatunk.

Magyarországban az aranytermelés átlag évenként 11,413.146 korona. Az ipari célokra való felhasználás után még 8,214.393 korona fölösleg marad. Igaz, hogy ezt a termelési fölösleget, pénzverési célokra teljesen igénybe veszik, mert például 1901—1905-ig évenként átlag 16,744.000 névértékű 20 és 10 koronás aranypénzt vertek a magy. kir. pénzverdében, sőt e célra a jelzett öt év alatt 33 és fél millió korona értékű aranyat *külföldről* kellett hozni, de ha nemesérc-bányászatunk legutóbbi eredményeit vizsgáljuk, azt látjuk, hogy arany és ezüst bányászatunk termelése a nemzeti bank előkészítésére még hátralevő néhány esztendőben könnyen megkésztereződhetik, miáltal a legteljesebb mértékben biztosíthatjuk a nemzeti bank ércfedezetét.

Ehhez azonban gazdaságosabb, célszerűbb bányaiparpolitika szükséges.

A deficittel dolgozó kincstári bányákat a modern bányászat minden eszközével ellátva, nagyobb befektetések s még nagyobb ellenőrzés által a fejlőd-

dés ösvényére kell állítani, mert mégis csak szembe-
tűnő, hogy míg például a nagybányai magánbá-
nyák 1906-ban 150'32 kg.-mal többet termelnek,
addig ugyanott a kincstári bányák 28'62 kg.-mal
kevesebbet. Lehetne mondani, hogy hát a szeren-
csétől is sok függ, — de éppen itt a bökkenő, mert
a kincstári bányák mindig deficitet mutatnak. Ez a
jelenség valamelyes baj folyománya, mely bajnak
azonban, mint mi elgondoljuk, könnyen elejét lehetne
venni s akkor maguk a kincstári bányák is a szük-
séges fedezetnek jó nagy részét biztosítanák.

De még nagyobb lendületet kell adni a magán
nemesérc-bányászatnak, 1906-ban 3739'59 kg. volt
az összes arany termelés, az ezüst termelés pedig
13,642 kg. A magánvállalatok az említett évben je-
lentékeny termelése melkedést mutatnak fel. Pedig
mennyi akadálylyal kell megküzdeniök? Legelsősor-
ban is a tőkehiányával. Ezt különösen azok a bá-
nyabirtokosok érzik, akik *nemesércterületek* birtoká-
ban, pénzhiányában nem tudják feltárni bányájukat
s így az elérhető össztermelés jó nagy hányada
elvész a nemzeti vagyona nézve.

Nem szününk meg hangoztatni tehát, hogy
kormány és az érdekelt körök egyaránt tartsák első
kötelességöknek, ha már nekünk nincs, a külföldi
tőkének az importját.

Mint már jeleztük is, a kormány illetékes kül-
földi közegei által hívja fel a külföldi tőke figyelmét
a befektetésekre váró gazdag ércbányászatunkra,
bányabirtokosaink pedig bizalommal támogatassák
„A Bánya” törekvését, melynek legfőbb célja a
magyar bányavállalkozásoknak kissé megtépett hir-
nevének a helyreállítás.

Igy aztán rövid időn belül örvendetes eredmé-
nyekkel dicsekedhetünk s nemesércbányászatunk na-
gyobbfoku fellendülése minden teoriát romba fog
dönteni, fölállítandó önálló nemzeti bankunk jövője
biztosítva lesz.

—s.

Előfizetési felhívás.

Mielőtt „A Bányá”-t utnak indítottuk volna,
számot vetettünk azzal a kérdéssel, hogy vajjon egy-
általában szükség van-e rá?

Hónapokon át tervezgettünk s fontolgattuk az
eshetőségeket. Láttuk, hogy míg a külföld fejlett
bányászatának ügyeit a számtalan hetilap és szak-
folyóirat mellett tekintélyes naplapok is szolgálják,
addig Magyarországon *alig pár* folyóirat foglal-
kozik tudományos alapon a magyar bányászattal.

Hiányzott tehát olyan sajtóorganum, mely a
nagy közönség érdeklődését volna hivatva felkelteni
bányászatunk iránt itthon, a külföldön pedig a tőke
vállalkozási kedvét megnyerni, hogy ezáltal a bánya-
birtokosok végre-valahára reményeik teljesülését
lássák.

Ezt a hiányt igyekszik „A Bánya” pótolni.

Meggyőződünk ugyanis arról, hogy a lefolyt
év közgazdasági és pénzügyi pangása dacára is
számos bányabirtokos hozzánk fordult, hogy értéke-
sítsük bányabirtokát. Ez több esetben sikerült is.
Az értékesítés nehéz feladatának megoldása körül

sajnálattal tapasztaltuk azonban, hogy a bányaobjek-
tumok előkészületlen állapotban, szinte potomáron
veszttegetnek, hozzá nem értő, lelkiismeretlen
közvetítés mellett.

Meggyőződünk továbbá arról is, hogy a kül-
földi pénzkörök idegenkednek a magyar bányaüzle-
tektől, mivel már igen sokan irreális módon rászede-
detve, százezreket vesztettek vállalkozásaikon.

Hazafias gondolkozásunk és a baj felismerése
arra ösztönzött tehát, hogy ezt a felfogást eloszlássuk
s a külföldi tőke előtt ismét jó hírnévre állítsuk
vissza a magyar bányászatot.

„A Bánya” legelső sorban közös érdekeltségbe
igyekszik vonni hazánk összes bányabirtokosait, hogy
érdekeiket védve, egy közös cél felé törekedjünk
a bányaobjektumok értékesítésére.

„A Bánya” díjtalanul áll rendelkezésére olva-
sóinak s bármilyen ügyben szívesen ad utbaigazítást.

„A Bánya” foglalkozni fog az összes *bányaipari*,
kereskedelmi és *pénzügyi* kérdésekkel. Közleményeit
s rovatait tekintélyes szakférfiak írják, kiknek leg-
nemesebb törekvésük: kitűzött céljaink elérése.

Programmunk *a munka*, célunk *a magyar bánya-
ipar fejlesztése*; reméljük, hisszük, hogy a nagy kö-
zönség jó indulata s támogatása velünk lesz.

A lap előfizetési ára:

Egész évre	10.— kor.
Félévre	5.— kor.
Egyes szám ára	—30 fill.

Csakis éves és féléves előfizetést fogad el

A Bánya kiadóhivatala.

Bányatisztviselők érdekei.

A magyarországi állami tisztviselők 90 száza-
léka anyagi gondokkal küzd. Különösen az utóbbi
5 esztendőben szaporodtak ezen anyagi gondok és
mérhetetlen súlylyal nehezdednek a tisztviselők és
családjaira. Az okok nagyon sok oldaluk, melyek
ezen helyzetet megteremtették. Máskor tán 20 éven
keresztül nem volt oly minden vonalon fellépő drá-
gulás, mint az utolsó 5 év alatt, már pedig a tiszt-
viselői fizetések korántsem emelkedtek a dragaság
arányában. Az utóbbi időben, különösen a főváros-
ban alakult rengeteg sok pénzintézet, nagy része
mind az állami tisztviselőket vonta be érdekkörébe,
mert ez bizonyult a legjobb anyagnak. Kezdetben
csak váltókölcsonök és más személynételekben része-
sültek ezen tisztviselők, de 4—5 évvel ezelőtt a
fővárosi bankok a tisztviselő egyletek mintájára be-
vezették a fizetéselőjegyzéses kölcsönöket. A tiszt-
viselők előtt tán felesleges bővebben magyarázni
mit jelent a fizetéselőjegyzés, amelyet életre való
előjegyzésnek is lehetne titulálni. A tisztviselő le-
köti fizetése egyharmad foglalható részét 10—15—
20—30—32 évre, hogy a megmaradó kétharmad
részről nyomorogjon egy emberöltőn keresztül. A
tisztviselői kölcsön is, mint sok más egyéb rossz,

osztrák eredetű. Amíg azonban Ausztriában soha tulzásba nem vitték ezen kölcsönöket, addig nálunk a mohó, nyereségéhes kis bankok, ugyszólván ráerőszakolják a tisztviselőkre a pénzt *fizetéselőjegyzés ellenében kezes mellett és életbiztosítással.*

A most említett három garanciát, amely szinte szerves összefüggésben áll egymással, minden kölcsöntkereső tisztviselő igyekezett is biztosítékképpen a hitelező banknak nyújtani, hogy kölcsönét megkaphassa. És nem jutott eszébe egy embernek sem, hogy ugyan nem-e sok ez a biztosíték, amit a bank kap a kölcsön fejében. A magyarországi bányatisztviselő, a statisztikai adatokból tudom, e tekintetben legkevesébbé vannak eladósodva, ők tehát aligha tudják felfogni, hogy amidőn a tisztviselő a nevezett három biztosítékot leadja, mit adott el. Nem elegendő, hogy a tisztviselőnek a drága kamatu kölcsönt kell fizetni és költsége van a fizetéselőjegyzéssel, de emellett még a kezesszerzés kinos kötelességét is magára kell vennie és fizetnie kell a drága életbiztosítási díjat is. Egyszóval a tisztviselőket alaposan megnyomorítja egy ilyen tisztviselő-kölcsön és bizony az ilyen leplezett uzsora gyakran még a valódinál is sulyosabb megterhelést jelent.

Mindezekből kitűnik, hogy a tisztviselő kitűnő médium volt és lesz, miután tényleg akármilyen sokba is került a kölcsön a tisztviselőnek, mégis szükségük lévén rá, felvették. És leginkább az életbiztosítás drágítja meg ezeket a kölcsönöket. Az életbiztosítás intézménye ugyan a legszebb, leghumánusabb és legideálisabb, azonban a tisztviselő-kölcsönöknél való alkalmazása a tisztviselő részére nagy terhet jelent és a kölcsön terhét felette emeli. Igaz, hogy első pillanatra szükségesnek látszik az életbiztosítás, mert a kölcsön hosszú időre adatik, azonban ez csak látszólagos szükség, ami nem mindig indokolható.

Biztosítás mindenestre szükséges és minden körülmények közt üdvös dolog is, de a tisztviselő-kölcsön a velejáró terheket nem tűrheti meg, mert általa ugyszólván lehetetlenné és feltétlenül tuldrágává lesz a kölcsön.

Értesülésünk szerint a közeli hetekben egy előkelő külföldi bank tesz kísérletet a biztosítás nélküli tisztviselő-kölcsönökkel, mely banknak elnöki igazgatója Vörös László, a volt kereskedelemügyi miniszter lesz.

Melegen ajánljuk tehát a bányatisztviselőknél, hogy ne kössék le magukat semmi irányban addig, míg az említett pénzintézet meg nem kezdi tevékenységét, mely bizonyára nagyon sok tisztviselőnek veszi le vállairól az élet sulyos gondjait. (M—r.)

BÁNYAHIREK.

Déry Károly kitüntetése.

A magyar bányászat szerényen dolgozó munkásaitól ritkán tudja a nyilvánosság, mily fontos szolgálatokat tesznek azok a hazának s a köznek egyaránt. Nehéz munkájok egyetlen jutalma az a tudat, hogy nemes ideálmusukkal, kitartó munkáságukkal a legsulyosabb akadályokkal szemben is a magyar bányászat föllendülését segítik elő.

Éppen azért sokszoros örömet érzünk akkor, amikor arról értesülünk, hogy a király kitüntető kegye

egy bányászembert ért, ki évtizedeken át nagy buzgalommal, zajtalanul, szóval és tollal, főleg tettel szolgálta a magyar bányászat ügyét.

A király ugyanis Déry Károlyt, a Dunagőzhajózási Társaság szénbányáinak igazgatóját *királyi tanácsossá* nevezte ki. Déry három évtizede működik a Dunagőzhajózási Társaságnál s itt folytatott tevékenységének nagy része volt a hazai szénbányászat mesés kifejlődésében. Dérynek a szakirodalomban is kitűnő neve van, ő csinálta meg a „Magyar bányakalauzt”, amely eddig hat kiadásban jelent meg. Tagja az áruforgalmi statisztikai értékmegállapító bizottságnak és igazgatósági tagja az Országos Bányászati és Kohászati Egyesületnek. A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének megalapítói közé tartozik s ma is egyik leglelkesebb tagja ezen előkelő közgazdasági testület végrehajtó bizottságának.

A királyi kegy a legérdemesebb munka jutalma. Déry Károly erre valóban méltó volt.

A kishomoródvölgyi szénterület.

Az 1907. évi széninség ugylátszik, éber tevékenységre sarkalta bányabirtokosainkat, amennyiben az ország minden részéből szénterületek feliedezése és feltárásáról érkeznek értesítések. Csak most, hogy a szénkutatás némileg fellendült, tűnt ki, hogy hazánk köszénben is gazdag. Természetes, a keletkezett új szénbányák, igen különféle minőségű és mennyiségű foszilzenet tartalmaznak. Sok a lignit és sok a gyengébb minőségű barnaszén s ezek természetesen egyelőre piacra sem hozhatók, de igen sok jóminőségű köszén is fedeztetett fel. A legjobb szén ez idő szerint Erdély telepei szolgáltatják, de az erdélyi szénnek között is a legjobbnak találjuk azon köszénét, melyet lapunk egyik lelkes híve küldött hozzánk. Homoródujaluból kaptuk azt a szénmintát, melyről ezuttal részletesen megemlékezünk, mert szakértők véleménye szerint a Kishomoródpatak völgyében, hazánk legnagyobb köszénmedencéje táratott fel. A szénterület, mely Zombor, Homoródujalu, Homoródokland, Homoródkarácsonya és Homoródmás községek egész területét fedi 241 zártkutatmánnyal biztosítva, 20.000 kat. holdnyi hatalmas komplexumot képvisel. A szénterületen derék székelynép lakik és így a szén bányamivelése révén elsősorban székely véreink jutnak állandó keresethez és ennek folytán a folytonos munkahiány okozta kivándorlás is mielőbb megszűnik. A szén a biztosított területen mindenütt szabadon a napon fekszik és már 30 méter mélységben 3 méter a szénréteg vastagsága. A 60 méter mélyre eszközölt furásnál a szénréteg 10 méter vastag. A feltárások, illetve lefúrások az egész szénterületen eszközöltettek, úgy hogy immár a 241 zártkutatmány mindenikében a köszén konstátálva van. A tulajdonos már is számos ajánlatot kapott a bánya iránt érdeklődő pénzkörök részéről. De N. N., a szénterület agilis tulajdonosa, egy belöldi részvénytársaság javára látszik dönteni, mivel ő, mint magyar hazafi, elsősorban is a hazai tőkét tartja a nagyszabású tüzet megköltésére érdekesnek. A homoródvölgyi szénterület fontosságát és nagy jövőjét tekintve, még többször és behatóbban fogunk szólni, addig is: Szerencse fel!

Kinevezés. A király *Madán* Ferenc bányakapitányt a VI. fizetési osztályu bányakapitánnyá nevezte ki. A kinevezés örömet kelt bányász körökben s a nagybányai ismerősei között, mert az előléptetés a legkiválóbb kapitányok egyikét érte.

Állami szénbányászat. Az államkincstár tulajdonát tevő zsilvölgyi szénbányák évtizedek óta bérbe voltak adva, előbb a Brassói bánya- és kohó-részvényegyesületnek, 1895 óta pedig, amidőn a brassói egyesület tulajdon-

jogilag megilletett zsilvölgyi szénbányák a Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársulat tulajdonába mentek át. Ez utóbbi társulat azonban a kincstártól bérelt bányákban szenet nem termelt, hanem összes zsilvölgyi termelését a tulajdonát tevő bányákban központosította. Ez a körülmény indította a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnököt arra, hogy az állami szénbányászatra vonatkozólag a képviselőházban tett előterjesztés után a Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársulattal tárgyalásokat indítson meg az iránt, hogy a társulat a bányákat a szerződésnek 1.16 december 31-ikére eső lejáratá előtt a pénzügyminisztérium szabad rendelkezésére visszabocsássa. Hosszas tárgyalások után az ügyben érdekelt pénz- és kereskedelemügyi miniszterek és a társulat ma aláírták azt a szerződést, mely szerint az utóbbi a kincstári zsilvölgyi szénbányákat azonnal átadja a pénzügyminiszternek, akinek ily úton lehetővé vált programjának megvalósításával az itt termelendő kitűnő minőségű szénnel fedezni az állami üzemek és vasutaknak a hazai bányák által eddig nem fedezett szükségletét. A Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársulattal azért, hogy már most mondott le kilenc évre terjedő bérlet jogáról, biztosított az, hogy a magyar királyi államvasutak részére ez idő szerint lekötött évi nyolc millió métermázsas szenet a mostani árak alapulvétele és a termelési költségek esetleges emelkedésének méltányos figyelembevétele mellett további tíz évre szállítsa. A pénzügyminiszternek az a terve, hogy a kincstári bányák kitűnő minőségű és gazdag termékét a lehető rövid idő alatt az állami üzemek és vasutak részére hasznosítsa és így a külföldi behozatalt fölöslegessé tegye. A Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársulattól ez a tranzakció megerősíti abban a programjában, hogy mai, évi tíz millió métermázsát tevő zsilvölgyi termelését a legközelebbi években évi tizenöt millió métermázsára és ezen túl emelve, a hazai iparnak a zsilvölgyi szenet minél nagyobb mennyiségben bocsássa rendelkezésére. Ezeknek a tényezőknek egybehatása azt fogja eredményezni, hogy a Zsilvölgy egyik középpontjává lesz a hazai széntermelésnek, amire szénrétegeinek gazdasága és kitűnő minősége egyaránt kedvezőtlenül jár.

Közszén feltárás. Száva melletti Bród község határában Kolben Henrik bécsi lakos tulajdonát képező szénterületen sikeres kutatásokat végeztetett. A fúrásokat a zágrábi horvát mélyfúró r. i. eszközölte. Az eredmény az, hogy több hatalmas szénréteget tártak fel, ezek között van 3.5 m.-től 5.5 méteresig. A szén jó s termelése tetemes haszonnal biztat.

A tőzeg. Igen fontos földtani kutatásokat végeztet a földtani intézet, mely a magyarországi tőzegterületek megállapítását tűzte ki célul s a kérdés tanulmányozásával **László Gábor dr.-t** bizta meg, kinek kutatásai szerint Magyarország tőzeglápjainak **összterülete** mintegy 800 négyzetkilométer. A tőzegenek minősége különböző. Minél vastagabb és régebbi a tőzegttelep, annál értékesebb az, mert annál több szén- és humus-tartalmat zár magába. Legszéndusabb tőzegünk a **zalai** lápokban van. Ez 65 százalék széntartalmat mutatott a vizsgálatnál.

A tőzegenek kihasználása hazánkban nagyon csekély és rendezetlen; ugyszólván csak rablógazdálkodással üzik. A tőzegenet nálunk főképen tüzelési célokra használják ki. Csak a Hanságban van 4 év óta egy tőzegalmot előállító részvénytársaság. Tőzegenek fűtőképessége légszáras állapotban nagyjából igen jó. Nagyobb hőfejlesztő képességük van, mint a tüzelő őllának, de gyakran elérik a barnaszén

hőhatályát is 3500—4000 kalóriát. A tőzeg hőfejlesztőképessége a szénéhez sulyarányban úgy iszonylik, mint 1 : 2-höz.

Az alomtőzeg előnye minden más anyagból való alommal szemben vízfelszívó- és gázelnyelőképessége által tűnik ki. Mig például a szalma önsúlyának háromszorosát képes felszívni, addig a tőzeg önsúlyának 8—20-szorosát absorbeálja. A tőzeg humustartalma okozza fertőtlenítő, illetve antiseptikus hatását. Almozásra hazánkban több uradalomban használják szép sikerrel.

A tőzegtől papírt, főleg lemezpapírt, szöveteket, gyapotot, csomagoló szert, destillációs eljárással gázt, kokszot, szeszt, kátrányt, stb. lehet előállítani, de lőszigetelésre, tömítésre is jól használható.

A Krassó-Szörény megyei szénkutatók. A pénzügyminiszter részéről opcionált Krassó-Szörény megyei szénterületeken folytatott kutatások és 8 helyen történő fúrások eddig nem valami nagy eredménnyel kecsegtettek, úgy, hogy a vélemények túlsúlyban amellől szólnak, hogy a pénzügyminiszter az almasvölgyi szénterületeket az állam részére megszerezni nem fogja, mert az eddig megütött rétegek vastagsága csak 30—50 cm. közt változik. A „szénbaraberek“ özöne sok keflemtelenséget okozott a miniszter megbízásából itt foglalatokodó szakembereknek, ugyannyira, hogy alaptalan panaszok folytán elmozdítások és elmozdítással kapcsolatos visszahelyezések is történtek. A sok áskálódás vége az lett, hogy a fúrási helyekről minden kívül álló elemet erélyesen távol tartanak. Wckerle pénzügyminis ter a terület megvásárlására vonatkozó nyilatkozata határáján a f. év április elejét szabta meg, de valószínű, hogy ezt a terminust kitolják.

Az állami opálbányák üzemének beszünetése. Az állami opálbányák jövedelme évről-évre csökken, miután az opálkő a drágakőpiacon már rég elvesztette értékét. Sok ideig a magyar opálbányák terméke monopolizálta a piacot, miután sehol máshol, csak Magyarországon találtak opált. Később már Ausztráliában is találtak opálbányákat; aminek következtében az opál értéke újra csökkent. A pénzügyminiszterium 700.000 koronára értékelte a magyar opálbányák jövedelmét, ámde ezen az áron nem lehet értékesíteni a kőveket, a bányából termelt opálkőveket olyan alacsony vételárú kínálnak, amely összeg sehogyssem áll arányban az üzemi költséggel. Ilyen körülmények között a pénzügyminiszteriumban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy **beszüntetik** az opálbányák üzemét s magyar opált, amely hosszú ideig uralta a drágakő s később az ékkővek piacát, többé nem fognak termelni.

Ki akar szenet bányászni? Egyik előkelő szakemberünk lapunk utján hívja fel az érdeklődők figyelmét a szatmármegyei Turvékonya község határában sejtett szénterületre, amelyet egy az Avashegység övezte kis sikterület tartalmaz. A közeli Bikszád községben kutatás közben 2 méter vastagságú lignitre bukkantak, amiből az következtetik, hogy a Turvékonya községnél megejtendő fúrás révén a pontusi lignitet jelentéktelen mélységben elérnék, de 200—250 méter mélységig furva — fénylő szenet lehetne találni, melyre, ha kellő vastagságú a rétege, okzerű bányászatot lehetne megindítani.

A magyar bányászat erős, a külföld előtt imponáló lesz, ha egy akarattal megértjük s támogatjuk egymást.

PÉNZÜGYI, IPARI ÉS KERESKEDELMI HIREK.

A tiszta rézhuzal helyettesítése.

Tudvalevő, az összes rézprodukción 85 százaléka az Egyesült-Államokban bányásztatik. A világ többi állama csak 15 százalékot képvisel. Míg 1874. az Egyesült-Államok 17.500 tonna rezet bányászott, addig 1906. évben az amerikai rézprodukción 425.000 tonnát tett ki. Harminckét év alatt tehát az amerikai rézprodukción huszonötszörösre emelkedett. Az óriási rézszükséglet megítélésére felemlítjük, hogy a réz feldolgozásával foglalkozó iparágak az utolsó 32 év alatt keletkeztek s leginkább az elektro-technika az, amely a legtöbb rezet konsumálja, hiszen ne feledjük, hogy a föld kerekéségén csak távbeszélő készülékekben 7 millió darab áll üzemben, már pedig 1874-ben a telefont hírből se ismerték: Akkor a legtöbb rezet a sárgaréz előállítására és edények gyártására használták. Igaz ugyan, hogy a legelső táviróvezetékek rézből voltak, de már az ötvenes években a táviróvezetékek előbb három milliméter, végre öt milliméter vashuzalból készültek. A réz tudvalevőleg az összes fémek között a legjobb villam-áramvezető, miért is a telefon és a villamos erőátvitelnél a rézhuzal elkerülhetlen. Igen ám, csak hogy a réz ára folyton emelkedik s emellett a rézhuzal hordképessége csekély s nagyobb távolságokat rézhuzalal átfeszíteni nem lehet, miért is sűrű oszlop-sor felállítása okvetlenül szükséges, ha rézhuzalal dolgozunk. Már kezdetben, tehát a 80-as évek elején a tiszta rézhuzalt szilícium, vagy phosphor hozzáadásával Szilícium-Brom, vagy Phosphor-Brom elnevezéssel szilárdabbá tették, de természetesen a bromhuzalok vezetőképessége is kisebb lett s előállítási költsége a tiszta rézhuzalnál drágább volt.

Poroszország a 80-as évek közepén úgy vélt segíteni a rézhuzal hátrányain, hogy azt acélhuzalal pótolta.

A gyakorlat azonban alig tíz s néhány év mulva kényszerítette a telefon építőit, hogy újból a rézhuzalhoz térjenek vissza, mert beigazolást nyert, hogy a hang különösen nagyobb távolságra rézhuzalal vezetéknél sokkal tisztább. Most már a városi és interurbán hálózatok vörösréz-huzalal, miért is ezek terjedésével a réz árai emelkedtek s a rézérc bányászata erősen föllendült. Minthogy pedig nemcsak a villamos vezetékek, hanem a villanygépek, berendezések, azonkívül egyéb technikai célokra évről-évre nagyobb mennyiségű réz szükséges, végre beállhat azon eset, amely a rézprodukción határát képezi. A technika ezt érezvén, elsősorban az alumínium felé fordult, amelynek szintén jó vezetőképessége van s főleg ellenálló ereje és könnyűsége praedestinálni látszott arra, hogy előbb-utóbb a drága rezet pótolni fogja, csak hogy az alumínium előállítási ára is nagyban ingadozik s egyéb okoknál fogva nem helyettesítheti teljesen a vörösrézet.

Most arról értesülünk, hogy az Egyesült-Államokban úgy oldották meg a problémát, hogy a rezet és a vasat ugynevezett Monnot-eljárása szerint axtogén forrasztással összeforrasztják még pedig előre meghatározott arányban.

Ily módon a legfinomabb drót is előállítható

réz- és acélkeverékből. A Monnot-eljárás szerint előállított huzalvezető képessége és hordképessége minden tekintetben a szükségletnek megfelel s így hivatalva van a tiszta rézhuzalal pótolni.

A Monnot-eljárás tehát a réz árakra is némi befolyással lesz, de azért a rézérc bányászása évről-évre fokozódni fog s felhívjuk bányatulajdonosaink figyelmét, hogy réztartalmu ércek után kutatásnak s azok bányaművelését fokozott mérvben kezdjék meg.

A Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársulat legutóbb tartott ülésében állapította meg és hagyta jóvá az igazgatóság az 1907-iki év zárószámadásait, melyek az ennél a társulatnál szokásos nagyobbmértékű leírások és adók levonása után az 1906-iki 348.996 korona 34 fillért tevő áthozatallal együtt 4.443.993 korona 20 fillér tiszta nyereséget mutatnak ki. Az igazgatóság a rendes évi közgyűlést folyó évi február hónap 24-ére hívja össze és indítványozni fogja, hogy a kimutatott tiszta nyereségből 600.000 korona az értékcsökkenési, 250.000 korona a rendes tartalékalap javára fordíttassék; az igazgatóság és hivatalnokok alapszabályszerű jutalékának megállapítása után osztalékul részvényenként 32 korona, e cinnen tehát 2.880.000 korona adassék és a fönmaradó 364.493 korona 52 fillér összeg a folyó év javára előíressék.

Kőszénforgalom a fővárosban. A székesfőváros statisztikai hivatalának kimutatása szerint, az elmúlt héten a következő volt a fővárosban a kőszénforgalom: Budapestre érkezett a M. Á. V. vonalain 289.821 métermázsza, a Déli Vasuton 1700 métermázsza, a helyiérdekű vasutakon 90.870 métermázsza. Összesen 382.391 métermázsza. Az év eleje óta érkezett 740.800 métermázsza, míg az 1907. évnél ugyanebben az időszakában 336.723 métermázsza; így tehát az idén 404.077 métermázszával több érkezett. Elszállítottak Budapestről a M. Á. V. vonalain 24.186 métermázsza kőszénét, a Déli Vasuton 130 métermázszt, a helyiérdekű vasutakon 10 métermázszt. Összesen 24.326 métermázszt. Az év eleje óta elszállítottak 41.296 métermázszt, tavaly pedig ugyanebbe az időszakban 73.463 métermázszt. Eszerint az idén az elszállítás 32.167 métermázszával volt kevesebb.

Munkanélküliség. A budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítőintézet utolsó kimutatása szerint 4592 munkás keres foglalkozást, kik közt majdnem minden iparág képviselve van.

A rézsodrony és sárgaréz emelése. Az osztrák-magyar rézsodrony-gyárosok a rézsodrony alapárát métermázsánként 3 koronával emelték. — Düsseldorfban a sárgaréz-szindikátus a sárgaréz alapárát 143 márkára emelte.

A német óntermelés redukciója. A német óntermelők január végén Frankfurtban értekezletet tartanak, melyen üzemük korlátozását akarják elhatározni. Az értekezleten a belga óntermelők is részt vesznek, de eredmény alig várható, mert a legnagyobb felsősziléziai óntermelő-cég, a Georg u. Giesches Erben cég az üzem-redukció ellen már is tiltakozik.

Nagy vagonrendelések a Máv. részére. A kereskedelmi kormány e héten a magyar vagon-kartelnél, mint értesülünk, 40 millió korona ára személy és teherszállító vaggont rendelt, ellenben 40 lokomotívot majdnem 8 millió korona értékben, amelyekre sürgősen szükség van, az osztrák vagon-kartelnél rendelte meg.

A nemzetközi csőkartel hosszas vajadás után a német, amerikai, belga és angol vállalatok között létrejött. A magyar és az osztrák csőhengerművek, mint a német csőkartel tagjai, csatlakoztak a nemzetközi egyezményhez.

Február elején fogja az új kartel első ülését tartani, amelyen előreláthatólag még két francia gyár is belép a szövetségbe, míg a többi francia vállalatok kartelen kívül maradnak.

Tengeralatt járó hajók építése Magyarországon. Whitehead és társa Fiumében jelenleg torpedógyárát tengeralatt járó torpedók készítésére rendezte be, miután gyárát teljesen megnagyobbította. Az építési anyagot kizárólag Magyarországon szerzik be.

KÜLFÖLD.

A vaspiacról. A külföldi vaspiacokon olyan jelek mutatkoznak, mintha a pangás szünőfélben lenne. Ennek hatása nálunk abban nyilvánul, hogy a német vasművek, úgy rudvasért, mint durvalemezekért magasabb árakat követelnek és már nem is ígérnek oly gyors szállítást, mint két héttel ezelőtt. A német vas behozatala a közös vámterületre ennek folytán egyelőre megakadt. De fel-emelték Németországban a vas árát belföldi fogyasztásra is és az hírlik, hogy még további áremeléseket terveznek. Ettől függetlenül nálunk is némileg megélnkült a vasárak forgalma. A kisebb és nagyobb vaskereskedések forgalma átlag javult és mert nagy raktári készletek sehol sem voltak, a kereslet ismét szorgosabbá vált. Különösen keresettek a durvalemezek a hajógyárak és vaggongyárak részéről, míg a mezőgazdaságok és gépgyárak rudvasra adtak az utóbbi napokban uagyobb rendelvényeket. Jó keresletnek örvendenek a drótszegek és főleg a vékonyabb drótfajták. Finom lemezeket és drótszegeket a vasművek még tűrhetően gyorsan szállítanak, amennyiben ma már mindenki hozzászokott, hogy a 4—5 hetes terminusokat rövidnek fogadja el, de horganyozott lemezekre már hosszabb határidők járnak és különösen soká kell várni a rudvasra, mert a mostani rendelvények leszállítását a vasművek csak őszre ígérnek.

Lassan megkezdődik a tavaszi cikkek forgalma is. Ekealkatrészekre most még gyéren jönnek a rendelvények, de kocsiengelyek, acélvillák, lapátok, kapák, ásók, stb., már jobb keresletnek örvendenek. Sok a rendelés tüskés vashuzalra, amelynek a használata nagyon fellendült. A csőhenger-művek és öntödék azt állítják, hogy hónapokra bőven el vannak látva rendelvényekkel és jól jogynak az armaturák is.

A szénpiacról. Esszeni börzejelentés szerint a szénpiac helyzete változatlanul szilárd, rendelések nagy mennyiségben érkeznek. — A kokszi-piacon lanyhulás állott be, miután a vasgyárak rendelésekben szűkölködnek. — *Dombrauból* jelentik nekünk, hogy a szénpiac most is a kocszihiány miatt szenved. A kocszihiány érezhetőbb, mint a múlt évben. — *Kattovitzból* táviratozzák, hogy a kocszihiány a lefolyt héten 14 százalékra tehető. — Bécsben a szénhiány némileg csökkent, de még nagyon érezhető. Kovácsszén kereslete változatlanul nagy.

A Laura-kohó alaptőkeemelése. Berlinből táviratozzák: Az egyesült König- és Laura-kohó r.-t. felügyelőbizottságának mai ülésén elhatározták, hogy csütörtökre, február 20-ának délelőtti 11 órájára rendkívüli közgyűlést hívják össze. A közgyűlés az alaptőkének 27 millióról 36 millióra való felemeléséről, valamint az alapszabályoknak megfelelő megváltoztatásáról lesz hivatva határozni.

A petroleum. A petroleumárak rövid időn belül, november közepétől ötször és minden alkalommal 50—50 fillérral emelkedtek, úgy hogy jelenleg 27 korona a petroleum métermázsája. Ezen áremelkedésnek elsősorban a közös vámterületen felszaporodott fogyasztás, másodsorban pedig az osztrák vasutakon beállott forgalmi zavarok az okai, végül pedig azon körülmény, hogy a „Vacuum Oil Company” egész termelését beszüntette. A „Ferenc Ferdinánd főherceg” vállalat, mely nyersolaj területek kutatásával óhajtott foglalkozni, német főkével megala-

kult. Az új vállalatnak Starosolban (Strzelbice mellett) furási joga van, sőt már is ugyan ott mélyebb furásokat eszközöl.

A világ petroleum-termelő helyeiről nyugtalanító hírek érkeznek. A petroleum-készlete, ha csak új petroleumforrásokat nem találnak, veszedelem fenyegeti. Amerikában az Appalach vidékén vannak a világ legjelentékenyebb petroleumforrásai. Ezek a források 1900-ban 36 millió barrel petroleumot adtak, 1905-ben már csak 29 milliót s már ebben az időben furások helyét bővíteni kellett, ami a petroleum árát megdrágította. A *brandfordi* petroleumtelepek termelési viszonyai még nagyobb mérvben rosszabbodtak. Ezen a helyen a napi termelés 1898-tól 1904-ig 12 barrelről 3-4 barrelre apadt. *Texasban* 1905-ben még 3-5 millió barrelt termeltek s 1906-ban már csak 8000-et. *Lucsiniában* hasonló eredményt tüntet fel a termelés. *Európában* is éppen ilyen kedvezőtlenek a viszonyok. A galíciai petroleumforrások nagyrésze már kiapadt és *Bakuban* a furások helyet, amelyek 1877-ben még csak 60 méterre terjedtek, annyira meg kellett nagyobbitani, hogy ma 500 méter kiterjedésűek. A termelés is erősen csökkent 1892-től mostanáig, úgy aránylik a termelés, mint a 115 a 38-hoz.

BANYAJOG.

Jogesetek.

A bányauzemhez tartozó élelmezési raktárak jövedelme, a mennyiben csakis a bányákban alkalmazottaknak árusítanak ételmi cikkeket, nem esik III. osztályu kereseti adó alá.

(közigazgatási bíróság 1907. október 9. 19206—907. P. sz. a.)

A m. kir. közigazgatási bíróság a következőleg ítelt: A panasznak helyt ad és panaszost a tőle követelt III. osztályu kereseti adó megfizetésének kötelezettsége alól felmenti.

Indokok: A bizonyító eljárás során beigazolást nyert, hogy panaszos élelmezési raktárából csakis a bányájában alkalmazottaknak árusít ételmi cikkeket. Minthogy ezek szerint az élelmezési raktár az általános bányatörvény 131. §-ának megfelelően van felállítva és így ha az egyáltalában tiszta jövedelmet hajt, nem III. osztályu keresetadó, hanem bányaadó alá esik, mert az 1875:XXVII. t.-c. 1. §-a értelmében a bányaadó tárgya mind az a jövedelem, mely a bányamivelésből és a hozzátartozó iparágak üzletéből ered: — minthogy ez okból annak a további kérdésnek vizsgálata, hogy való-e panaszosnak az az állítása, hogy a raktár tiszta jövedelmet nem hajt és az esetleges felesleg a bánya alkalmazottai, a raktár bevásárlói arány szerint megosztatik, — a III. osztályu keresetadót illetőleg tárgytalan, a panasznak helyt adni és panaszost az előirt III. osztályu keresetadó megfizetésének kötelezettsége alól felmenteni kellett.

A bányatársulatok által alkalmazott orvos nem tartozik azon bányahivatalnokok közé, akiknek szolgálati viszonyai a bányatörvény 200. s a következő §-aiban szabályozva vannak. A magasabb tudományos képzettségű alkalmazottak, amilyen a bányatorvos is, egy évi felmondási időre tarthatnak igényt.

(Curia 1907. március 21. 1585—1907. sz. a.)

A pestvidéki kir. törvényszék: Alperes köteles felperesnek 3233 K 97 f. tőkét és ennek 1964. évi január 12-ől járó 5 százalékos kamatait és 208 K 60 f. perköltéséget 15 nap alatt és végrehajtás terhével megfizetni.

Indokok: A kir. törvényszék mindenekelőtt megállapítja, hogy a bányatársulatok által alkalmazott orvos nem tartozik azon bányahivatalnokok közé, akiknek szolgálati viszonyai a bányatörvény 200. s a következő §-aiban szabályozva vannak, mert a bányatörvény vonatkozó intézkedései csak a bányabirtokosok és a bányászatban foglalkozó hivatalnokok és munkások közti viszonyt szabályozzák; mintfogya pedig a társulatoknál alkalmazott orvos ilyenek nem tekinthető és peres felek egyike sem állítja, hogy a perbe vont társulattár alapszabályai a társulati orvosra a bányatörvény szabályai a felperes és alperes közötti jogviszonyra nem alkalmazhatók azért, de azért sem, mert joggyakorlatunk szerint a bányabirtokosok és a bányatisztek között ez utóbbiak fizetése iránt felmerülő peres kérdések nem tartoznak a bánya, mint ügybírószágok, hanem a rendes polgári bírósághoz; ennélfogva a kir. törvényszék ez ügyben nem mint bánya, hanem az 1871: XXXI. tc. 22. §-a alapján, mint rendes polgári bíróság járt el.

A per érdemében a kir. törvényszék alperes beismerése alapján bizonyítottan találta, hogy felperes a társulattárnál 1898. évi szeptember 30-tól mint orvos működött és hogy ezen működése azért, mert alperes más orvost alkalmazott, 1904. január 1-én megszűnt; ugyancsak alperesnek a viszonzásában foglalt beismerése alapján bizonyítottan találja azt is, hogy felperesnek az orvosi működés megszűnésekor 5000 K fizetése volt, amelyben 1600 K fuvarátalány is bennfoglaltatott, továbbá 640 K lakpénze, fűtése és világítása volt, amelynek 272 K-ba számított egyenértékét alperes szintén nem vette tagadásba és így bizonyítva van, hogy az orvos összjavadalmazása 5912 K volt. Miután a szerződést alperes bontotta fel és pedig csupán a társulat vagyoni helyzetére való tekintettel és miután a felmondási időre nézve szerződészerű intézkedés nincs s így a magánjog általános szabályai irányadók a kérdés eldöntésénél; s miután újabb joggyakorlatunk szerint a magasabb tudományos képzettségű alkalmazottak, amilyen az orvos is, rövidebb felmondási idő kikötése hiányában, egy évi felmondási időre tarthatnak igényt ennélfogva alperes felperessel szerződést csak egy évi felmondás mellett bonthatta fel.

Azon összeg meghatározásánál, amelyre felperes a felmondási időre is igényt tarthat, a kir. törvényszék megállapítja, hogy az 5000 K fizetésben 1600 K fuvarpénzátalány is bent foglaltatik s miután ezen járandóságnak célja, hogy felperes a beteglátogatások alkalmával felmerülő fuvar költségeket fedezze, ennélfogva ez rendes fizetésnek nem tekinthető, hanem felperesnek csak addig járt, amíg mint orvos tényleg működött, tehát 1904. évi január 1-ig, amely időpontig, saját beismerése szerint, összes járandóságait meg is kapta, de 1904. évi január hó 1-ső napja utáni időre ezen járandóságra már igényt nem tarthat; viszont azonban jogosan követeli az alperes által összeg szerint nem kifogásolt 640 K lakpénzt és a világítás és fűtés egyenértékéeként felszámított, összeg szerint szintén nem kifogásolt 272 K-t, mert ezen összegek felperes rendes járandóságát képezték, amelyekből az elbocsátás folytán elesett s amelyek tehát a tözsfizetéshez hozzászámítandók.

A budapesti kir. tábla: A kir. tábla az első bíróság ítéletét azzal a helyesbitéssel, hogy a marasztalás tőkeösszege 3234 K-t tesz ki és azzal a részbeni változtatás-

sal, hogy az alperes ezután a tőke után 1904. január 1-től köteles a kamatot fizetni, helybenhagyja.

Indokok: A kir. tábla magáévá teszi az első bíróságnak azt a megállapítását, hogy a jelen perben nem, mint bányabíróság járt el, mert a kereseti igény nem tartozik azok közé az ügyek közé, amelyeket az 1871. évi XXXI. t.-c. 21. §-a a bányabíróságok hatáskörébe utal.

A felperes előadása egész tartalmában lévén elfogadandó, mivel a peressé vált jogviszonyra az általános magánjog szabályai alkalmazandók és mivel az oly állású és munkakörű alkalmazottak részére a magánjogi gyakorlat 1 évi felmondási időt biztosít, az alperest terhelte a bizonyítása tekintetben, hogy felperest akár szerződés alapján, akár egyéb okból felmondás nélkül, vagy rövidebb felmondási időre elbocsátani jogosítva volt. Minthogy pedig ezt bizonyítani meg sem kísérelte, az elsőbíróság a most előadottak s egyébként általa felhozott indokok alapján helyesen mondta ki, hogy felperest egy évi felmondási határidő illeti meg.

A kir. Curia: A kir. Curia a másodbíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodbíróság ítélete a benne foglalt s az elsőbíróság ítéletéből átvett indokoknál fogva volt helybenhagyandó.

Ankét a bányatörvény revíziójáról.

„A Bánya“ jövő számától kezdve ankétet rendez a bányatörvény revíziójáról. A küszöbön álló korszakos alkotás, minthogy az összes a bányászattal kapcsolatos jogviszonyokat szabályozni lesz hivatva, méltán megérdemli, hogy minden érdekelt hozzászóljon és azt hisszük, csak jó szolgálatot teszünk az ügynek, ha ehhez lapunk hasábjait rendelkezésre bocsátjuk. Jó törvényt csak úgy lehet hozni, ha azzal azok, akikre vonatkozni fog, már eleve meg vannak elégedve és mivel lehetetlen, hogy a törvényhozás de nobis sine nobis határozzon, már a közérdek is megköveteli, hogy a törvényben komtemplált rendelkezések jó előre széleskörű vita tárgyává tétessenek, amely vita anyaga azután becses utmutalásul fog a törvényhozás hivatott tényezőinek szolgálhatni.

„A Bánya“ az általa tervezett ankétet úgy képzei, hogy minden egyes vitaponttról elsősorban is, mintegy előadói bevezetéskép, szakavatott tollból eredő cikkekben a saját véleményét mondja meg, ennekutánna pedig megnyitja a pro és kontra nézetnyilvánítások számára a tért, majd ha a vita már elég széles mederben lefolyt és kiterjedkedett a kérdés egész lényegére, élni fog a zárszó jogával és leszűri a kialakult véleményekből a magyar bányá- és bányajogositványtulajdonosok igaz érdekét és óhaját. Egy kérdés letárgyalásával a következő fog a napirendre kerülni és az ankét végeztével gondunk lesz rá, hogy annak eredményeit és megállapításait, mint a magyar bányá- és bányajogositványtulajdonosok akaratát a kormánynak és az országgyűlésnek alkalmas formában és módon tudomására juttassuk.

Ezek előrebocsátása után még csak azt kívánjuk jelezni, hogy „A Bánya“ ankétjén egyelőre a következő kérdések fognak megvitatás alá kerülni:

1. Mi képezze a bányatulajdonjog alapját, a bányafőuri jog (bányaregalitás), avagy az általános bányaszabadság?

2. Legyen-e az államnak bizonyos ásványokra kizárólagos joga, avagy minden ásvány szabad ásvány legyen?

3. Hogy oldassék meg a kőszén kérdése?

4. Fenntartandó-e a szabadkutatási rendszer mai alakjában és ha nem, minő rendszeri változtatások volnának kívánatosak?

5. Hogy szabályozandó a zártkutatmányok és a bányatulajdon elnyerésének kérdése?

6. Mily törvényes intézkedések lennének kívánatosak a bányatulajdon és a földtulajdon közötti viszony meghatározásánál?

7. Mi módon rendeztessék a bányavállalkozók egymás közötti viszonya?

8. Mik legyenek a bányaszervezés főelvei, ugy a bányauzemre, mint az abban működő munkások és tisztviselőkre vonatkozólag?

9. Mire terjedjen ki a bányarendészet?

10. Minő intézkedések foglaljanak az eddigi kérdésekben érintetteknek kívül még helyet az új bányatörvényben?

Megjegyezzük, hogy ezen kérdéseket csak tájékoztatás céljából közöltük és egyáltalán nem akarjuk kizárni azt a lehetőséget, hogy annak idején a kérdések keretén a szükséghez és az érdeklődés mérvéhez képest szükítsünk vagy tájítsunk.

„A Bánya“ ankétjén előfizetőinken kívül minden olvasónk résztvehet, akiknek minden irányban készséggel szolgál további tájékoztatással az ankét vezetője

Dr. Makai Aladár
ügyvéd,

„A Bánya“ társszerkesztője.

IRODALOM.

„Jó Szerencsét“ a címe *Litschauer* Lajos főmérnök, akadémiai tanár által kitűnően szerkesztett bányászati és kohászati hetilapnak. A rendkívül tartalmas és igazán kiváló szakzerű szerkesztés mindjárt mutatja, hogy a lap szerkesztője igazi tapasztalt és éleslátású szakember. Az e heti 17. szám tartalma: Bevezető. — A bányásziskolák szervezésének kérdéséhez. — Tudomány-Gyakorlat: A Flottmann-féle új furógéprendszer. — A levegőnek, a víznek és a napvilágosságnak hatása a barnaszénre. — Szemle: Bányászat: Acetilénlámpák. — Foszfórmontes gyújtószalagok biztosítása bányalámpák számára. Gépészet: Porszén és hasznosítása. — Hírek. — Balesetek. — Közlekedés. — Hasznos tudnivalók. — Különfélék. — Állás közvetítés. — A lap előfizetési ára évi 12 korona. Előfizethetni Selmezbányán a szerkesztőnél.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. M. Budapest. Helyszüke miatt — a választ legközelebb adjuk. — Dr. R. D. *Székesfejérvár*. Nagyon szívesen vesszük. Hiszeu éppen ez a célunk: praktikus organumot adni az olvasók kezébe. Az említett geológust ismerjük, örömmel látjuk munkatársaink között.

Kiadótulajdonos: Pénzügyi Merkur Kereskedelmi r.-t. Budapest

Meghívó.

A Salgó-Tarjáni Kőszénbánya
részvénytársulat

f. évi február hó 24-én, délelőtt 10 órakor tartja meg Budapest, V. ker., Arany János-utca 25. szám alatt levő központi irodahelyiségeiben

XL. rendes évi közgyűlését,

melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az 1907-iki üzleti évről.
2. Az 1907-iki év zárszámadásainak előterjesztése, határozat ezek felett és az 1907-iki osztalék megállapítása.
3. Felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
4. Kilenc igazgatósági tag választása.
Budapest, 1908. január hó 25-én.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. c. részvényeseket, a kik a közgyűlésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket a szelvényekkel együtt f. évi február hó 15-éig bezárólag vagy a társulat fentjelzett helyén levő központi pénztáránál, vagy pedig Wien-ben a K. k. priv. allg. österr. Bodencredit-Anstaltnál (I. Teinfallstrasse 6.) tegyék le. 25 részvény egy szavazatra jogosít.

Értesítjük egyuttal a t. c. részvényeseket, hogy alapszabályaink értelmében az évi mérleg, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt, f. évi február hó 15-étől kezdve a társulat központi irodájában rendelkezésükre áll.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb
kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselek mindenütt felvételnek:

„**RAFAEL**“ fényképnagyító és
festészeti műtárem

BUDAPEST VII/22.

Kivágni és beküldeni!

Kérdő-ív.

Ezen kérdő-ív beküldése semmire sem kötelező. Alulírott részvénytársaság előkelő külföldi összeköttetéseket óhajt felhasználni azon célból, hogy a magyarországi tőkeszegény bányavállalatokat és zártkutatmányokat financirozza.

Azon t. bányatulajdonosok, kik részvénytársaságunkkal összekötetésbe óhajtának lépni, sziveskedjenek az alanti pontozatokat kitöltve hozzánk beküldeni.

1. Tulajdonos neve és lakása? _____
2. Zártkutatmány, vagy bányája van-e? _____
3. Hol fekszik a bánya (zártkutatmány)? _____
4. Hány zártkutatmányból áll? _____
5. Minő ásványok találtattak a bányaterületen? _____
6. Fel van-e tárva a bánya és üzemben van-e? _____
7. Minő munkálatokat végeztetett eddig és mennyi tőkét fektetett be? _____
8. Van-e a bányaterméről hivatalos analysis? _____
9. Van-e műszaki leírása (expose)? _____
10. Óhajtja-e vállalatát financiroztatni, örök áron, vagy haszonrészesedésre eladni? _____
11. Esetleges megjegyzés: _____

PÉNZÜGYI MERCUR

KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTARSASÁG

BUDAPEST, VI. ker. Dalszínház-utca 8. szám

Telefon 23—33.

(az Operával szemben.)

Telefon 23—33.

J. POHLIG A. G. Kölnben,
 épít harminc év óta
sodrony-kötélpályákat,
 a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15–18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
 képviselő: **Páris Oszkár Budapest**

VII., Damjanich-utca 51. szám. Telefon 82–16.

W. F. Leickenbach & Co.,

Maschinenbau-Anstalt,
 Leipzig-Sellerhausen.

Spezialität:

**Leitspindel-Drehbänke, Mechaniker-
 bänke, Hobelmaschinen, Bohrmasch.,
 Fräsmaschinen.**

Waagen

für Industrie und Landwirtschaft jeder Art und Grösse
 in nur bestbewährter Ausführung zu billigsten Preisen

**Ph. Wahl, Waagenfabrik,
 Weidenau O (Sieg.)**

Heinrich Exner,

Baumaterialien-Handlung

Lagerplatz und Kontor **Berlin NO. 55,**

Elbingerstr. 61-64, an d. Greifswalderstr. Tel. Amt VII, 2683.

Grösstes Lager in sämtlichen
 alten Baumaterialien für Haus-, Villen- und Fabrikbauten.

Enorme Auswahl in
 fast neuen modernen Türen und Fenstern jeder Art.

Torwege, Schaufenster, Ladentüren in jeder Grösse.

Gartengitter, —|— Träger, L-, U- und Z-Eisen.

Balken, Kant- und Kreuzhölzer, Dachschalung, Fussböden, alt und neu.

Dachschiefer, Granitstufen sowie jegliches andere Baumaterial zu billigsten Preisen.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt- etc.
Stielen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager des Continents.
Grösstes Specialgeschäft der Branche.

Muster und Preise auf gefl. Anfrage
Hamburg 1/c. **Momme O. Momsen.**

Putzwolle,

weiss und bunt, in anerkannt gute
Beschaffenheit, offerirt

Herm. Dotzauer,
Netzschkau i. V.

Die Erste

Böhmisch-mährische Maschinenfabrik

und Filiale „Prager Brückenbau-Anstalt“ in Prag liefert
komplette Bergbau- u. Hüttenwerks-Anlagen,
Betriebs-Dampfmaschinen und Dampfkessel,
Fördermaschinen jeder Konstruktion und
Grösse,

Förderschalen, eiserne Grubenhunte, Aufsatzvorrichtungen
Patent Strausz, Seilausfösungen, eiserne Förder-
stühle, eiserne Sortirungsgebäude und Dächer, Sor-
tirungsanlagen, Kreiselrätter Pat. Coxe, Pendelrätter
Pat. Karlik, mechanische Wipper Pat. Karlik, Sertirungs-
roste Pat. Karop, Schrauben- und Kaliberroste Pat.
Distl-Susky, Kettenförderungen und Seilbahnen, direkte
Verladungen, Schiebehühnen, Dampfkabel u. Dampfaufzüge.

Kräne, Bremsen, Aufzüge.

**Ober- [und unterirdische Wasserhaltungs-
maschinen bewährtester Konstruktion.**

Pumpen und Gestänge, Kunstwinkel, Steigrohre, Gebläse-
maschinen, Luftkompressoren, Ventilatoren und
Exhaustoren.

**Dampfmaschinen für elektrische Beleuch-
tungs- und Kraftanlagen.**

Normal- und Schmalspur-Lokomotiven.
Gasmotoren für Saug- sowie Druckgas.

3400

Terri-Ventilatoren

mit direktem Dampfturbinen-Antrieb wurden in
kurzer Zeit geliefert **Entnebelungs-** und
Trocken-Anlag., z. Entfernung v. **Staub,**
Wasserdämpfen od. **heisser Luft**, zur
Gasbügelei, Unterwindfeuerung etc.

E. Maelger, Inhaber: Ernst Maelger,
Berlin 5, Birkenstrasse 57 K.

Acetylen- Sauerstoff- Schweissung

bringt eine förmliche Umwälzung in die bisherigen
Arbeitsmethoden der gesamten

Eisen-, Maschinen-, Dampfkessel-, Apparate-,
Blechwaren und Motoren-Industrie.

Unsere Einrichtungen sind unerreicht, hinsichtlich Zweck-
mässigkeit und Oekonomie. Grösste Specialfabrik:

KELLER & KNAPPICH,
G. m. b. H. Augsburg III.

Troisdorfer Bohröl

— allen Anforderungen entsprechend. —

Neutral, Rostschützend.

Wasserlöslich.

1 Kilo-Probe gratis und franko. — Fass ca. 170
Kilo und Kannen à 25 und 50 Kilo zu Mk. 60.— per
100 Kilo franko jeder Bahnstation.

Chemische Fabrik Troisdorf

Dr. Hülsberg & Seiler, Troisdorf (Rheinland)

**Vereinigte
Crummendorfer Quarzschieferbrüche**
LANGE, LUX UND OELSNER

RIEGERSDORF, Kreis Strehlen, Preussisch-Schlesien.

Bahnstation CRUMMENDORF der Strehlen-Grottkauer Eisenbahn,
Telegr.-Adr.: Quarzitbrüche RIEGERSDORF Strehlen-Schlesien.

Empfehlen ihren auf Ausstellungen **hochfeuerfestem**
mehrfach premiierten ausgezeichneten

Quarzschiefer in behauenen oder gesägten recht-
winkligen oder konischen Stücken für
Zustellung von Cupol-, Schweiss- und Puddel-
öfen, für Converter, in Zinkhütten für die Schächte
der Zinkdestillieröfen, für Kalk- und Schnitzeltrocken-
öfen Kesselfeuerun- **Quarzschiefer, ein hochfeuer-**
festen aller Art usw.

fester Naturstein, hält bei Höchsten Hitzegraden
ganz wesentlich länger als beste
Schamotte oder Dinassteine, wächst nur sehr wenig
bei höchsten Temperaturen und ist sehr widerstands-
fähig gegen Temperaturwechsel.

Preise: weit geringer, als für Schamotten und Dinas-
steine.

Quarzschiefer wird in behauenen und geputzten
auch mit Diamantsägen voll- und scharfkantig ge-
schnittenen rechtwinkligen und konischen Stücken von
bestimmten Längen geliefert und mit bestem ff. Mörtel
vermauert.

Allererste Referenzen des Inn- und Auslandes, sowie
Originalzeugnisse und Prospekte stehen zur Verfügung.

Geteilte Buchsen

für Holzriemenscheiben,

für leerlaufende und festsitzende Holzriemen-
scheiben, **absolutes Festsitzen derselben**, kein
brennen mehr, get. Stellringe.

Man verlange Preislisten.

Plessing & Neider, Leipzig-Neustadt.

Förderwagen-Schmiermittel
Heissdampf-Cylinderöle

in unerreichten Spezialitäten.

Fischer & Comp.,

Leopoldshall-Stassfurt,

Fabrik technische Öle und Fette.

Drahtseile

für alle vorkommenden
Zwecke fabriziert in best-
bewährten Ausführungen

E. F. ELBERT,
Lugau i. S.

Gegründet 1862.

Gegründet 1862.

Erstklassige

**Schmirgel-
Scheiben**

für alle Zwecke, jede Scheibe 4 Wochen auf
Probe. Billigste Preise, rasche Bedienung; bei
Jahresabschlüss, hoher Rabatt.

Fritz Schmidt

Schmirgelwerk,

Freiburg (Baden).

Gummiwaren,
Packungen,
Dichtungsmaterialien

liefert billigst

Lotzges & Hermann,

Schlebusch-Manfort, bei Köln a. Rh.

Vertreter gesucht.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz. (ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben.

Számos kiállításon kitüntetés nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magas foknak (hoch-basische) (védjegy $\times\times$) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló agyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő agyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 08 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pirszen-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagyolvasztókhoz. Alakkövek, göredek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállíthatnak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítővel, göreb- és mészkemencék. — Fenti különlegességekben gyakoriott kőművesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstadtban Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek.

— Sürgönycim: —
„Feuerfest“ Halbstadt.

Lieferung von:

Stahlstempel mit Nahmen etc., Stahlbuchstaben u. Stahlnummern nur in bester Qualität. — Stanzgravuren, Prägestempel und Schnitteinrichtungen für die Metallindustrie. — Kontroll-, Kantinen-, Konsum-, Werkzeug-, Bier-, Speise- und Wertmarken aller Art. — Geprägte und gegossene Metallschilder mit Firmen etc. etc.

Rob. Tümmeler, Döbeln.

Gravier- und Präge-Anstalt, Mechanische Werkstätten. Gegründet 1878.

Benn Kupplung

Benn's Patent-Reibungs-Kupplung ist jetzt überall als die beste und zuverlässigste Reibungs-Kupplung anerkannt.

Verkauf pro 1901	57 Stück
Verkauf pro 1902:	242 Stück
Verkauf pro 1903:	337 Stück
Verkauf pro 1904:	787 Stück
Verkauf pro 1905:	909 Stück
Verkauf pro 1906:	1254 Stück

Lizenz-Inhaber für Deutschland:
Vogel & Schlegel, Dresden 27

Gebrüder Siemens & Co.

Lichtenberg - Berlin

Erfinder der Dochtkohle

liefern zu den billigsten Preisen in bekannter, bester Qualität Kohlenstäbe für elektrische Beleuchtung. — Spezialkohlen für Wechsel- und Gleichstrom. — Effektkohlen für gelbes und rotes Licht. Hervorragende Spezialmarke: „Edelweiss“. — Schleifkontakte aus Kohle von höchster Leistungsfähigkeit und geringster Abnutzung für Dynamos.

Mikrofonkohlen, Kohlen f. Elektrolyse.

Anfertigung von Spiritus Messapparaten und Kondenswassermessern.

Stadtlager Berlin, Schönebergerstrasse 3, Nähe Anhalter Bahnhof.

Téglagyár eladó.

Csepelszigeten, Budapesttől 1 óra távolságra, egy körkemence 18 fülkével, 7 szobás uri lakás, gazdasági épületek 20 holdnyi területen, sürgősen eladó.

Részletes felvilágosítás nyerhető a

Pénzügyi Merkur Keresk. r.-t. nál

Budapest, VII., Dalszínház-u. 8. szám.

Telefon 23—33.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII., Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präzisions-Instrumente.

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben - Instru-
mente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl.
67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und
Stäbe, Verziehschrauben u. Schnüre. Compasse, Gruben-
Regel-Transporteure, Pantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Carl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern.

Cramin - Antioxyd

ganz trocken und farblos, daher besonders für blanke
Teile, auch für Massenartikel, enorm dünnflüssig und
billig im gebrauch.

Seit 10 Jahren bei den einschlägigen Branche bewährt
5 Liter a Mk. 2.50 pro Liter

Putzessenz-Cramin für alle Metalle; da
bcste existierende Putz-
mittel, ohne Wienerkalk nachzuputzen

5 Kilo à Mk. 2.— pro Kilo

Ferner alle in unser Fach schlagende Artikel in nur
allerbesten Qualitäten.

Hamburger Cramin-Präparaten-Ges. m. b. H.
Altona 4 b. Hamburg.

Mit modernsten Maschinen eingerichtete

Metalldrückerei

übernimmt die Herstellung von

Massenartikeln in jedem Metall

unter Zusicherung des

Eigentumrechtes

Biedermann & Czarnikow,
Berlin SW., Kreuzbergerstrasse No. 71.

Gegründet 1884.

Telegr.-Adr.: Indicator. Giro-Conto: Deutsche Bank.

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapest, Kőbányai-út 19—23. szám.

Sürgőnycim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapest, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A budapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diós-
győri gyárban 7000 lóerő, 5600 munkás, a vajdahunyadi
gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyár-
ban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsíri gyárban 280
lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplő-
gépek, utimozdonyok, szalmakazalozók, kukoricamor-
zsolók és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási
berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keret-
lemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsik kerékpárok,
kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács-
és acélöntvényű hajó- és gépalkatrészek, téglacél-
öntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas
és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok,
tűzálló agyag- és chamotteárak. Hidak, vasszerkezetek,
vasuti sínek és sinkapcsoló-szerek, teljes vasuti váltók,
keresztezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek,
hidláncok, rúgóacél, kőfűróacél, reszelőacél, kocsik-
rúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durva-
acél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acél-
szerszámok, üllők stb. acéllövedékek, vont, hengerelt,
kazán-, forr- és fűrócsövek önzva és galvanizálva,
öntött vascsövek. Vízgázhegesztési eljárással előállított
gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csat-
ornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt
karmantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos
vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok,
hajóárbcok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen),
árbocszálók (Spiere), póznák (Bäume), alagcsövek,
vizlékcsövek (Speigattrohre), türeges mozgó hajódarúk
(hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízepíté-
sekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkal-
mas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és
felülről cementtel kiöntetvén, olcsóbbak és tartósabbak
mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz- és és légnyomási
tárgyak 200 atmosphaera és azon felüli belső légnyomásra,
torpedó-légpatronok, cellulose cukor- és szappanfőző-
üstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdony-
kazan-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók,
vegyszeri és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló ké-
szülékek stb.

Keith=Licht

(Patent)

Press=Gas=Licht.

Gasbezug (wie beim gewöhnlichen Gasglühlichte) vom
Gaswerke. Jede bestehende Leitung wird vorwandt. —
Lichteffekte von 3000 Hefner Kerzen abwärts bis zu
25 herunter in jeder gewünschten Stärke — Uner-
reicht billiges Brennen bei genauer Angabe des Gas-
verbrauchs unter voller Garantie. — Einwandfreie
Ersparnis 50% und mehr gegenüber Gasglühlicht. —
Ueber 3000 Anlagen im Betrieb. — In verfllossenem
Jahre allein über 1000 Anlagen installiert. — Etate
Referenzen, Prospekte und Kostenanschläge frei

Deutsche KEITH-LICHT-Gesellschaft

Gebrüder Hirsch, Cöln a. Rh.

LOSSINSZKY IMRE

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

Budapest, V. kerület, Lipót-körut 7. szám.

Telefonszám 64—72

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla: „Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telef. 2—16.

Táviratcim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum“ petróleum izzólámpák szabadalm. egyedüli gyártása és elárúsítása. A jelenkor legszebb és legolcsóbb világítása. 1000 gyertyafény óránként 11·5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordozható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb. számára.

Szabadalmazott „Zenit“ Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit“-égő régen érzett hiányt pótol a gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felényi gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk, mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként 60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad, tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit“ invert-égő kétféle nagyságban készül: A-jegyű 60 normál gyertyafényre 60 l. óránkénti gázfogyasztás mellett — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100 l. óránkénti gázfogyasztás mellett

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— kor., B-jegyű 22.— kor. — Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Manifattura Italiana Cinghie Massoni & Moroni
mailandi gyárának magyarországi vezérképviselősége.

Ajánlja a **„Massoni-Moroni“-féle valódi teveszörből készült géphajtó szijjakat.**

Főbb előnyei a következők: 1. érdes felületüknél fogva jobban simulnak a kerekclaphoz és a legerősebb adhézióval bírnak, miáltal a lehető legnagyobb erőátvitelt biztosítják, minden erővesztés nélkül. — 2. Rendbentartásuk nem okoz munkát, miáltal idő- és pénz lesz megtakarítva. — 3. Csak egyetlen erős és könnyen alkalmazható összekötést igényelnek. — 4. A munkában a lehető legnagyobb praecizitást fejtik ki, miután teljesen egyenes és hasonminőségű egyetlen darab-ból állanak. — 5. Az idő minden viszontagságának és főleg a nedvesség és a gőz behatásainak ellentállanak s úgy azokkal szemben, mint a por vegyi anyagok és savak stb. kigőzölgéseivel szemben absolute érzéketlenek. — 6. Miután kizárólag teveszörből készülnek, túlgulási hajlandóságuk a legminimálisabb. — Részletes felvilágosítással szolgál

Lossinszky Imre, okl. gépészmérnök, magyarorsz. vezérképviselő.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szenekre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Alkalmazásban vannak már: Budapest Városi Villamos Vasut, Technologiai Iparmúzeum, M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv. Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp. ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hadapródisk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Nincs szükség drága külföldi szénre!
Fütsünk olcsó hazai szénre!

50%-os

költségmegtakarítás!!

Munkácsi-féle szab. takaréktűzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!

